

Magyar baráti társaságok örök vitatémája, hogy mennyire ismernek bennünket a világban. Napestig soroljuk Puskás, Rubik, Bartók és a többiek nevét, és nem értjük, hogyan tudnak a külföldiek áhítat nélkül beszélni rólunk. Ez sajnos valójában önámítás, a valóságban ugyanis nagyon kevés honfitársunk vált ismertté a nyugati közvélemény előtt. Közéjük tartozik a pécsi származású Victor Vasarely, akinek a művészete mára elnyerte méltó helyét a világban.

„A tehetség utat tör magának.” Ez a mondás tökéletesen ráillik Vasarelyre, aki 1906 áprilisában Vásárhelyi Viktor pincér és Csiszár Anna törvénytelen gyermekeként látta meg Pécsen a napvilágot. Első éveiről nagyon keveset tudunk, ezt jól jelzi, hogy a Vásárhelyi Győzőként anyakönyvezett gyermek pontos születési idejét is csak a legutóbbi időkben sikerült tisztázni. Iskoláit Pécsen végezte, és bár fiatalon elhagyta szülővárosát, mindvégig büszke volt a származására, és később ő maga szorgalmazta egy itt felállítandó múzeum tervét.

fiatalon bejáratos lett a legrangosabb művészeti, majd politikai körökbe. A második világháború után pályája meredeken ívelt felfelé, festőként és grafikusként az egész világ megismerte a nevét.

Vasarelyt ma az úgynevezett op-art művészeti ág megalapítójaként tartja számon a szakirodalom. Ez egy nonfiguratív képzőművészeti irányzat volt, amely a geometrikus alapformákat variálta különböző módokon. Vasarely a legegyszerűbb mértani formáknak, a négyzeteknek, köröknek, ellipsziseknek, háromszögeknek is a mélység és

nyelvét használó alkotásai tökéletesen visszaadták a modernitásra vágyó életérzést. Vasarely zajos sikerű kiállításokat rendezett a világ minden táján, 1960-ban elkészítette a Festészet ábcéje című művét, és ezzel ő vált a kinetizmus – a kockákból és körökből álló stílus – megalapítójává.

A világhírű művész franciaországi évtizedeiben sem tagadta meg magyar gyökereit. 1961-ben közös kiállítást szervezett az avantgárd irányzat szellemi vezetőjének tartott Kassák Lajossal, 1964-ben pedig a modern művészetek szabadságát kérte a

A kockák ura:

Victor Vasarely (1906–1997)

Vasarely eredetileg orvosnak készült, de megragadta az 1920-as évek forrongó művészeti világa, a budapesti Művészeti Akadémia növendékeként a kor népszerű Bauhaus iskolájának követője lett, 1930-ban pedig egy ösztöndíj segítségével Párizsba költözött. Ekkor még ő sem gondolta, hogy ez lesz az új hazája, és emiatt a nyugati lexikonokban mint magyar származású francia művészt emlegetik. A párizsi utazás évében vette feleségül Spinner Klára iparművészt, házasságukból pedig két fiú született.

A festő pályája mai szemmel nézve valódi csoda, hiszen az ösztöndíj leteltével állást kapott egy gyógyszervállalatnál, ahol plakátokat készített. A család így kifejezetten jól jómódban élt, Denise René műgyűjtő és galériatulajdonos gyengéd érzelmeinek köszönhetően Vasarely

a mozgás illúzióját tudta adni képein. Stílusával új ornamentikát hozott létre, amely illett a modern építészet vasbeton, acél és üveg elemeihez. A változatos burkolóanyagokkal kialakított „sokszínű város” volt az eszménye, mellyel a modern élet méltó környezetét akarta megteremteni.

A pécsi származású művész formanyelvén tökéletesen beleillett a kor világképébe, és az új művészet egyik emblematikus alakjává vált. Jól ráértett a háború utáni nyugati ízlés különleges változásaira, és a szürrealizmusba hajló, mégis az ipari világ forma-

magyarországi kommunista hatalomtól a támogatásért cserébe. A sors furcsa fintora, hogy a mélyen baloldali Vasarely hazautazását a szocialista rezsim akadályozta meg, miközben Aczél György kultúrpolitikus titokban nagy tisztelője volt a művésznek, és engedélyezte számára, hogy 1976-ban Pécsen saját múzeumot rendezhessen be a Káptalan utcában. Vasarely 1987-ben készítette el a város számára „Jel” című alkotását, amelyet 2006-ban felújítottak, emellett pedig Budapesten is alkothatott, valamint a Szépművészeti Múzeum is létrehozott munkáiból egy gyűjteményt. Elmondhatjuk, hogy ma Vasarely a világ legismertebb pécsi művésze, akinek örökségét kötelező megőrizni és továbbadni a következő nemzedékek számára.

A Vasarely Múzeum elérhetőségei:

Pécs, Káptalan u. 3.
Tel.: +36-72/514-040,
nyitva keddtől vasárnapig:
10–18 óráig
www.jpm.hu

LEJEGYEZTE: DR. VARGA SZABOLCS